

PUHEENVUORO:

MATTI VIRÉN

Pertti Sorsa on tehnyt kommentoinnin vaikeaksi. Kun luin hänen esitelmäänsä ensi kertaa, en voinut muuta kuin todeta, että »näinhän se on». Koska tämä toteamus ei oikein riitä tässä yhteydessä, lienee minun pakko yrittää löytää joitain asioita, joista olemme eri mieltä.

Ensimmäinen asia, johon haluaisin puuttua, koskee kysymystä, onko meillä viime aikoina ollut täystyöllisyys. Vai onko niin, että työttömyysastetta olisi voitu vielä alentaa. Pertti Sorsa antaa ymmärtää, että parantamisen varaa olisi ollut eli että vieläkään ei oltaisi päästy varsinaiselle täystyöllisyystasolle.

Oma näppituntumani on, että tämänhetkistä, tai ainakin viime vuoden tilannetta voi täydellä syyllä kutsua täystyöllisyydeksi. Näin siitäkin huolimatta, että Sorsan mainitsemat »kasvukuilutyöttömyysarviot» ja NAIRU-estimaatit viittaisivat siihen, että työttömien määrä olisi painettavissa 50 000:een ilman suurempia kokonaistaloudellisia ongelmia. Minusta on syytä suhtautua suurella skeptisyydellä tällaisiin laskelmiin. Erityisesti ns. kasvukuilulaskelmat edustavat aikansa elänyttä ortodoksi-keynesiläistä ajattelua, jossa tarjontatekijöillä ja palkoilla ei ole mitään roolia. Tällainen ajattelutapa on elänyt sitkeästi työvoimahallinnossa. Niinpä koko 1980-luvun saimme kuulla ennusteita, joiden mukaan tarvittaisiin vähintään 3, 4 tai 5 %:n kokonaistuotannon kasvu täystyöllisyyden saavuttamiseksi. Näin jälkikäteen arvioiden näistä panostuotosennusteista oli enemmän haittaa kuin hyötyä. Ne ovat omalta osaltaan johtaneet viime vuosien kasvuboomiin ja talouden ylikuumenemisilmiöihin.

Mitä täydellisempi on sosiaaliturvajärjestelmä, erityisesti työttömyyteen liittyvä toimeentuloturva, mitä täydellisempi on irtisanomissuoja, mitä kattavampia työllisyyslakeja säädetään, mitä pidemmälle koulutettuja ihmiset ovat ja niin edelleen, sitä vähemmän kysyntätekijät määräävät työllisyyttä. Sitä vähemmän myös työttömyys riippuu vain kysynnästä ja sitä vähemmän työttömyys on luonteeltaan samanlaista kuin 1860- ja 1930-luvuilla.

Toinen asia, josta haluaisin sanoa muutaman sanan, koskee työvoimapolitiikan vaihtoehtoja tulevaisuudessa. Pertti Sorsa toteaa, että jonkinasteinen työvoimapula on ilmeinen ongelma tulevaisuudessa. Poliitiikan ohjenuoraksi hän esittää työvoimamarkkinoiden toimintamekanismien tehostamista ja julkisen sektorin kasvun rajaamista järkeviin uomiin. Olen samaa mieltä. Luulen kuitenkin, että nämä suositukset eivät vielä riitä.

Meidän on pakko rajoittaa myös yksityisen sektorin kasvua. Viime vuosien kaltainen kasvu on mahdollista tulevaisuudessa vain tuomalla huomattava määrä ulkomaista työvoimaa Suomeen, tukeutumalla entistä enemmän ulkomaisiin raaka-aineisiin ja ajautumalla ainakin jonkinlaisiin ekologisiin ongelmiin. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. sitä, että investointeja on ohjattava ulkomaille. Nykyään suhtautuminen ulkomaille tehtäviin investointeihin on hieman skitsofreninen: monen mielestä nämä investoinnit edustavat jonkinlaista maanpetosta. Selvää tietenkin on, että ulkomaille tehtävät investoinnit vähentävät esimerkiksi julkisen sektorin tuloja, mutta se ei voi olla ratkaisevan tärkeä asia.

Juuri nyt ulkoinen tasapainomme on huolestuttavan heikossa kunnossa, vaihtotaseen vaje viime vuonna oli 21 mrd. mk ja kuluvana vuonna ilmeisesti vielä jonkin verran enemmän. Syitä ei tarvitse hakea kaukaa. Kotimaisen kysynnän volyyymi on viimeiset 3 vuotta kasvanut lähes 7 % vuodessa. Kyse ei siten ole niinkään investointien ohjaamisesta ulkomaille kuin niiden, ja tietysti erityisesti vielä kulutuksen, leikkaamisesta.

Minun mielestäni ei ole olemassa mitään syytä, miksei meille nykyään riittäisi OECD-maiden keskimääräinen kasvuvauhti. Tyytyminen tähän kasvuvauhtiin tekisi ulkoisen ja sisäisen tasapainon hoitamisen aiempaa olennaisesti helpommaksi. Kertovat vanhat kasvukuilutyöttömyysarviot mitä tahansa, miellä ei pitäisi olla mitään estettä saavuttaa täystyöllisyys parin prosentin kokonaistuotannon kasvu-uran puitteissa.